

Nazwa przedmiotu: POLSKA I POLACY – OD ŚREDNIOWIECZA DO XIX WIEKU

Kod przedmiotu:	Rok: I 2012/2013	Semestr: zimowy	Ilość godzin 30	Typ zajęć: do wyboru	ECTS: 8
------------------------	-------------------------------	---------------------------	---------------------------	--------------------------------	-------------------

Forma zajęć: seminarium	Język: polski	Zaliczenie: 1. Praca pisemna 2. Test końcowy 3. Aktywność na zajęciach	Prowadzący: Prof. nadzw. dr hab. Jarosław Kita
-----------------------------------	-------------------------	--	--

Liczba miejsc:	Wymagania/preferencje wymagane przy przyjmowaniu: Ogólna humanistyczna wiedza na poziomie studiów magisterskich Znajomość języka obcego
-----------------------	--

Ogólny opis przedmiotu:

Najistotniejsze i przełomowe problemy historii Polski od średniowiecza do wybuchu I wojny światowej z zakresu historii politycznej, społeczno-gospodarczej i dziejów kultury z wyodrębnieniem kilku okresów: średniowiecze, Rzeczpospolita Obojga Narodów, doba zaborów.

Cel zajęć:

Zapoznanie studentów z najistotniejszymi elementami historii Polski i Polaków w rozległej przestrzeni czasowej od średniowiecza po wybuch I wojny światowej. Studenci będą poznawać zarówno dzieje polityczne, jak też procesy społeczne i gospodarcze zachodzące na ziemiach polskich w tym okresie. Podczas zajęć będą również podjęte wybrane zagadnienia z dziejów kultury polskiej. Ważnym wątkiem problematyki spotkań będą również postawy Polaków w różnych momentach dziejów Polski, rola wybitnych jednostek oraz rozwój polskiej myśli społeczno-politycznej, zwróconej ku zagadnieniom państwa, ustroju i wspólnoty narodowej.

Zamierzone efekty kształcenia po zakończeniu zajęć

Wiedza - student zna:

1. Usytuowanie w czasie i przestrzeni państwa pierwszych Piastów, Rzeczypospolitej Obojga Narodów, ziem polskie pod zaborami
2. Charakterystyczne cechy monarchii patrymonialnej
3. Dokonania władców z dynastii Piastów i Jagiellonów w dziedzinie polityki, gospodarki i kultury
4. Zmiany społeczno-gospodarcze w epoce rozbitcia dzielnicowego i dostrzega ich wpływ na rozwój ziem polskich w tym okresie
5. Przyczyny i oceny następstw kolejnych unii polsko-litewskich
6. Instytucje ustrojowe demokracji szlacheckiej i ich kompetencje
7. Najważniejsze osiągnięcia polskiej kultury w kolejnych okresach dziejów państwa polskiego
8. Polityczne i społeczno-gospodarcze następstwa wojen Rzeczypospolitej w XVII w.
9. Przyczyny i przejawy kryzysu politycznego i społeczno-gospodarczego Rzeczypospolitej w XVIII w.
10. Wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej
11. Rozróżniać systemy ustrojowe w różnych okresach dziejów państwa polskiego
12. Zróżnicowane postawy społeczeństwa polskiego w dobie zaborów
13. Zróżnicowanie życia politycznego na przełomie XIX i XX w. oraz główne nurty polityczne
14. Podstawowe pojęcia z historii Polski X-XIX w.

Umiejętności - student potrafi:

1. Argumentować z wykorzystaniem własnej wiedzy i poglądów, jak również poglądów różnych autorów
2. Formułować wnioski i tworzyć syntetyczne podsumowania
3. Wykorzystywać dorobek piśmiennictwa historycznego z różnych okresów
4. Korzystać z różnych źródeł wiedzy historycznej
5. Właściwie streszczać, zapisywać i katalogować uzyskane informacje uzyskane z różnych źródeł
6. Dostrzegać w narracji historycznej warstwę informacyjną, wyjaśniającą i oceniającą
7. Łączyć dzieje ojczyste z historią powszechną
8. Korzystać z technologii informacyjnej, multimediiów i zasobów Internetu na potrzeby badań i studiów historycznych
9. Posługiwać się wiedzą historyczną w odniesieniu do oceny aktualnych wydarzeń
10. Pisać krótkie formy wypowiedzi (esej, rozprawka itp.)
11. Prezentować wyniki badań zgodnie z wymogami nauk historycznych
12. Współpracować w zespole realizując cele i wypełniając wskazówki formułowane przez kierownika zespołu, jak również potrafić kierować zespołem, rozwiązując problemy i organizując pracę członków zespołu

Inne kompetencje (postawy) - student powinien:

1. Respektować odmienne od własnych teorie i poglądy w ramach badań naukowych
2. Prowadzić polemikę z nimi w sposób etyczny i kulturalny
3. Respektować różnice punktów widzenia determinowane różnym podłożem narodowym i kulturowym
4. Dążyć do obiektywizmu w podejściu do przekazu historycznego
5. Rozumieć konieczność i odczuwać potrzebę ciągłego dokształcania się i rozwoju kulturalnego
6. Doceniać i szanować tradycję i dziedzictwo kulturowe Polski i regionów z nią związanych
7. Wykazywać aktywną postawę do organizowania różnych projektów mających na celu propagowanie i objaśnianie wiedzy historycznej

Sposób sprawdzenia osiągnięcia efektów zamierzonych:

1. Praca pisemna związana z tematem seminarium
2. Pisemny tekst końcowy sprawdzający podstawową wiedzę studenta w zakresie terminologii oraz wiadomości faktograficznych zdobytych na zajęciach

Szczegółowy opis przedmiotu (treści programowe):

1. Narodziny i początki państwa polskiego za pierwszych Piastów:
 - władza księcia i króla,
 - terytorium państwa, ewolucja,
 - społeczeństwo polskie,
 - gospodarka państwa pierwszych Piastów.
2. Epoka rozbitcia dzielnicowego – Polska i Polacy w XII - XIV wieku:
 - geneza rozbitcia dzielnicowego,
 - próby odbudowy zjednoczonego państwa,
 - polityczne, terytorialne, społeczne i ekonomiczne konsekwencje rozbitcia dzielnicowego.
3. Kultura polskiego Średniowiecza:
 - ośrodki kulturowego oddziaływania (klasztory, kościoły, dwory, Akademia Krakowska),
 - czołowi twórcy kultury i sztuki polskiego Średniowiecza,
 - dzieła (zabytki) i style kultury i sztuki polskich Wieków Średnich,
 - kultura polskiego Średniowiecza na tle europejskim.
4. Średniowieczni władcy Polski – ich przydomki, przywary i przymioty:
 - charakterystyka wybranych władców polskiego Średniowiecza,
 - rola w dziejach wybranych władców Polski,
 - wizerunki władców okresu polskich Wieków Średnich w źródłach i historiografii.
5. Rzeczpospolita Obojga Narodów – ustrój polityczny, społeczeństwo, gospodarka:
 - idea demokracji szlacheckiej,
 - sejmiki szlacheckie,
 - powstanie, struktura i funkcjonowanie Sejmu Walnego,
 - pozycja króla w Rzeczypospolitej szlacheckiej,
 - społeczeństwo Rzeczypospolitej w XVI-XVIII w.,

-
- gospodarka Rzeczypospolitej Obojga Narodów.
 - 6. W epoce Renesansu - „Złoty Wiek” kultury polskiej:
 - ośrodki kulturowego oddziaływania,
 - czołowi twórcy polskiego Odrodzenia,
 - idee i dzieła (zabytki) polskiego Renesansu,
 - kultura polskiego Złotego Wieku na tle europejskim.
 - 7. „Stulecie wojen” – Rzeczpospolita w XVII wieku:
 - konflikty polsko-rosyjskie,
 - wojny polsko-szwedzkie
 - powstanie Chmielnickiego,
 - wojny polsko-tureckie,
 - konsekwencje wojen.
 - 8. „Czasy saskie, czasy stanisławowskie”. Kultura polska w XVIII w.:
 - ośrodki kulturowego oddziaływania,
 - czołowi myśliciele i twórcy czasów saskich i stanisławowskich,
 - idee i dzieła (zabytki) polskiego Oświecenia,
 - kultura polskiego Oświecenia na tle europejskim.
 - 9. Upadek I Rzeczypospolitej w XVIII wieku – geneza, uwarunkowania wewnętrzne i międzynarodowe, oceny historiografii:
 - wewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej,
 - zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej,
 - upadek Rzeczypospolitej w literaturze historycznej.
 - 10. Postawy Polaków w pierwszych dekadach braku państwowości polskiej:
 - lojaliści,
 - zwolennicy "rozumnej ugody",
 - legalna opozycja,
 - zwolennicy walki zbrojnej o niepodległość.
 - 11. Pierwsze polskie konstytucje (1791 – 1807 – 1815):
 - konstytucja majowa,
 - konstytucja Księstwa Warszawskiego,
 - konstytucja Królestwa Polskiego.
 - 12. Polskie powstania narodowe w dobie zaborów – prawda i mity:
 - powstanie listopadowe,
 - powstanie krakowskie i rabacja galicyjska,
 - Wiosna Ludów na ziemiach polskich,
 - powstanie styczniowe.
 - 13. Polskie społeczeństwo, gospodarka i kultura w epoce pozytywizmu:
 - polskie społeczeństwo w drugiej połowie XIX w.,
 - sytuacja gospodarcza na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w.,
 - kultura polskiego pozytywizmu (hasła, kierunki w sztuce i literaturze, twórcy).
 - 14. Kształtowanie się polskiej sceny politycznej na przełomie XIX - XX wieku:
 - obóz narodowy,
 - ruch socjalistyczny,
 - konserwatyści,
 - ruch ludowy.
 - 15. Zmiany granic i terytorium państwa polskiego od X do początków XX w.:
 - zdobycze i straty terytorialne państwa polskiego w okresie Średniowiecza,

-zmiany granic państwa polskiego w epoce nowożytnej,
-ziemie polskie pod zaborami.

Zalecana literatura:

Bogucka M., *Dzieje kultury polskiej do 1918 roku*, Ossolineum 1991.

Chwalba A., *Historia Polski 1795-1918*, Kraków 2000 i nast.

Davies N., *Boże igrzysko*, Kraków 1991.

Łepkowski T., *Polska – narodziny nowoczesnego narodu*, Warszawa 2003.

Piastowie w dziejach Polski, pod red. R. Hecka, Wrocław 1975.

Polska dzielnicowa i zjednoczona. Państwo – społeczeństwo – kultura, pod red. A. Gieysztorą, Warszawa 1972.

Polska w epoce odrodzenia. Państwo – społeczeństwo – kultura, pod red. A. Wyczańskiego, Warszawa 1986 i nast.

Polska w epoce oświecenia. Państwo – społeczeństwo – kultura, pod red. B. Leśnodorskiego, Warszawa 1971.

Polska XVII wieku. Państwo – społeczeństwo – kultura, pod red. J. Tazbira, Warszawa 1977 i nast.

Polska XIX wieku. Państwo – społeczeństwo – kultura, pod red. S. Kieniewiczą, Warszawa 1982.

Tazbir J., *Państwo bez stosów*, Warszawa 2009.